

Tästä puhutaan: Sairaalanniemen kaavoitus suunnitelmat

4.7.2018

Sairaalanniemen tulevaisuus puhuttaa rovaniemeläisiä. Kaupunginhallitus hyväksyi kokouksessaan 25.6. talousraamin vuodelle 2019. Siinä edellytetään, että kaupunki saa tuloa käyvän arvon mukaan muun muassa Sairaalanniemen tontista. Kaija Sälevä, opettaja ja matkailuopas, syntyperäinen rovaniemeläinen sekä Totto-aktiivi kirjoittaa Sairaalanniemen historiasta:

Rovaniemen 1. kaupunginosan asukasyhdistys järjesti kaikille avoimen, opastetun kaupunkikävelyn 19.6. Lääninhallituksen ja Sairaalanniemen alueille. Sain toimia oppaana yli 30 kiinnostuneelle kaupunkilaiselle, jotka epävakaisesta säästä huolimatta olivat tulleet paikalle.

Kävelykierroksen jälkeen olen saanut yhteydenottoja ja kiitoksia opastuksesta. Vastaavaa kierrosta suunnitellaan nyt jopa kaupungin päättäjille syyskuussa Rovaniemi-viikolla.

Minua on myös pyydetty kirjoittamaan Sairaalanniemestä, joten tässä joitakin asioita, joita olen saanut selville eri tietolähteistä.

Rovaniemen alueelta on löytynyt 250 kivikautista asuinpaikkaa, joista Sairaalanniemi on yksi. Siellä on sijainnut kampakeraamista asutusta jo noin 3 000 eaa.

Historiallisella ajalla siellä tiedetään sijainneen muun muassa Pullin talon, josta syystä niemi oli aikoinaan nimeltään Pullinniemi. Myöhemmin maita hallitsi Korkalon tila ja paikkaa kutsuttiin tuolloin Korkalonniemeksi.

Ja koska alueella on sijainnut myös monta Rovaniemen kirkkoa ainakin 1600-luvulta lähtien, on paikkaa joskus sanottu myös Kirkonniemeksi. Tuon, tietävästi ensimmäisen, kirkon muistopaasi sijaitsee ensimmäisellä hautausmaalla.

Siellä sijaitsee myös Lapin sodassa 16.10.1944 tuhoutuneen Rovaniemen puisen ristikirkon kellotapulin muistomerkki.

Tämä kirkko valmistui tasan 200 vuotta sitten. Heikki Annanpalo totesikin osuvasti kävelykierroksellamme: ”Tämä on rovaniemeläisille pyhää maata ja päättäjien tulisi se muistaa.”

Sairaalanniemi-nimitys on vakiintunut kieleen siitä syystä, että 20.5.1895 Rovaniemen ensimmäinen sairaala aloitti vihdoin toimintansa tuolla niemellä. Sairaalan saaminen kirkonkylään oli ollut pitkä ja vaivalloinen prosessi, mutta lopulta rakennustyöt pääsivät alkuun 1892. Maapohja oli todettu sopivan kiinteäksi rakentamiselle ja Kemijoki ympäröi paikkaa kauniisti kahdelta sivulta. Lisämaata ostettiin viereisestä Korkalon tilasta ja kirkko puolestaan antoi palan omaa maataan veloituksesta.

Sairaalarakennusten lopputarkastus suoritettiin 25.9.1895. Lääkintöhallituksen pääjohtaja, professori Fredrik Salzman suoritti myös tarkastusmatkan Rovaniemelle 1896.

Hän korosti sairaalan kaunista sijaintia Kemijoen varrella juuri siinä kohdassa, jossa joki muodostaa järvimäisen laajentuman.

Edustavasta sijainnistaan huolimatta ei sairaala-aluetta oltu kunnostettu. Fredrik Salzman lausui: ”Ajotietä lukuunottamatta ei kuoppaiselle, laajalle, rikkaruohon peittämälle hiekkakentälle oltu tehty ainoatakaan käytävää. Ei oltu istutettu ainoatakaan puuta tai pensasta, jotka olisivat antaneet tarpeellisen varjon, viihtyisyyden ja järjestyksen leiman, mikä on tunnusomaista kyseiselle laitokselle.”

Pääjohtajan mielestä sairaalan ympäristön viihtyisyyden luominen ei ollut mikään kustannuskysymys. Hän velvoitti sairaalan lääkärin Gustaf Ferdinand Snellmannin ryhtymään toimenpiteisiin istutusten aikaansaamiseksi.

On varsin todennäköistä, että sairaala-alueen myöhemmän ajan komea puusto on peräisin juuri niiltä ajoilta. Siellä kasvaa tavanomaisten koivujen, tuomien ja pihlajien lisäksi muun muassa lehtikuusia, sembramäntyjä, pihtakuusia ja valtava, vanha poppeli.

Vanha sairaala ei aikojen saatossa pystynyt enää vastaamaan tarpeisiin, joita kehittyvä ja kasvava kauppa loi. Uusi sairaala (nykypuheissa ns. vanha sairaala) valmistui vuonna 1937.

Talvisota ja Lapin sota vaurioittivat sairaalarakennuksia. Alkuperäinen puusairaala tuhoutui kokonaan ja uudempi osa 30-prosenttisesti. Se saatiin pian korjatuksi ja käyttöön, mutta pian se ei enää riittänyt vastaamaan kasvavia tarpeita.

Oli rakennettava laajennus ja uusin osa sairaalasta valmistui 1962 . Se toimi sairaalana aina vuoteen 1988 asti, jolloin uusi Lapin keskussairaala aloitti toimintansa Ounasvaaran kupeessa.

Kirjoitus on julkaistu Uusi Rovaniemi -lehdessä 4.7.2018.